

Sesijas dokuments

A8-0004/2017

20.1.2017

ZIŅOJUMS

par trauksmes cēlēju nozīmi ES finanšu interešu aizsardzībā
(2016/2055(INI))

Budžeta kontroles komiteja

Referents: *Dennis De Jong*

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	10
KONSTITUCIONĀLO JAUTĀJUMU KOMITEJAS ATZINUMS	11
ATBILDĪGĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS	15

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par trauksmes cēlēju nozīmi ES finanšu interešu aizsardzībā (2016/2055(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 325. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu 22.a, 22.b un 22.c pantu,
- ņemot vērā 2013. gada 23. oktobra rezolūciju par organizēto noziedzību, korupciju un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu — ieteicamie pasākumi un iniciatīvas¹,
- ņemot vērā Eiropas Ombuda lēmumu slēgt pašiniciatīvas izmeklēšanu OI/1/2014/PMC attiecībā uz trauksmes celšanu,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/943 par zinātnības un darījumdarbības neizpaužamas informācijas (komercnoslēpumu) aizsardzību pret nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu²,
- ņemot vērā Eiropas Padomes Civiltiesību pretkorupcijas konvencijas 9. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Padomes Civiltiesību pretkorupcijas konvencijas 22. panta a) apakšpunktu,
- ņemot vērā Eiropas Padomes Ieteikumu CM/Rec(2014)7 par trauksmes cēlēju aizsardzību,
- ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas 8., 13. un 33. pantu,
- ņemot vērā 4. principu, kas minēts ESAO ieteikumos par ētiskas rīcības sekmēšanu valsts pārvaldē,
- ņemot vērā Eiropas Ombuda biroja 2015. gada 2. marta izmeklēšanu un aicinājumu ES iestādēm pieņemt nepieciešamos noteikumus par trauksmes celšanu,
- ņemot vērā ESAO publikāciju „Apņemšanās nodrošināt trauksmes cēlēju efektīvu aizsardzību”,
- ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas lēmumu lietā *Guja* pret Moldovu, 2008. gada 12. februāra pieteikums Nr. 14277/04,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. pantu,
- ņemot vērā Reglamenta 52. pantu,
- ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu un Konstitucionālo jautājumu

¹ OV C 208, 10.6.2016., 89. lpp.

² OV L 157, 15.6.2016., 1. lpp.

komitejas atzinumu (A8-0004/2017),

- A. tā kā saistībā ar budžeta izpildes apstiprināšanas procedūru Parlamentam ir vajadzīga pēc iespējas plašāka informācija par jebkādiem šāda veida pārkāpumiem; tā kā lietās, kas saistītas ar iestāžu iekšējiem pārkāpumiem, Parlamentam vajadzētu būt tiesībām pilnībā piekļūt informācijai, lai, veicot budžeta izpildes apstiprināšanu, tā rīcībā būtu visi fakti;
- B. tā kā Eiropas Revīzijas palāta nodrošina Parlamentam lielisku pamatu pārbaūžu veikšanai, bet nevar pati pārbaudīt katru atsevišķo izdevumu posteni;
- C. tā kā Komisija un citas ES iestādes līdzīgā kārtā iesniedz Parlamentam informatīvus ziņojumus par saviem izdevumiem, taču paļaujas arī uz oficiālajiem ziņošanas mehānismiem;
- D. tā kā daudzie Savienības fondi ir pakļauti Komisijas un dalībvalstu dalītai pārvaldībai, kas apgrūtina Komisijas spēju ziņot par pārkāpumiem saistībā ar atsevišķiem projektiem;
- E. tā kā Parlaments regulāri saņem informāciju no iedzīvotājiem vai nevalstiskām organizācijām par pārkāpumiem saistībā ar atsevišķiem projektiem, kas pilnībā vai daļēji tiek finansēti no Savienības budžeta;
- F. tā kā tādējādi trauksmes cēlējiem ir svarīga nozīme, nepieļaujot un atklājot pārkāpumus, kas saistīti ar ES budžeta izdevumiem, un ziņojot par tiem, kā arī konstatējot un publiskojot korupcijas gadījumus; tā kā ir jāievieš un jāpopularizē uzticēšanās kultūra, ar kuru tiek veicināts Eiropas sabiedriskais labums, kuras satvarā pareizas pārvaldības metodes rada drošības sajūtu ES ierēdņiem un citiem darbiniekiem, kā arī sabiedrībai kopumā un kura apliecina, ka ES iestādes atbalsta, aizsargā un iedrošina potenciālos trauksmes cēlējus;
- G. tā kā ir būtiski pēc iespējas drīzāk ieviest horizontālu tiesisko regulējumu, kas, nosakot tiesības un pienākumus, aizsargātu trauksmes cēlējus visā ES, kā arī ES iestādēs (anonimitātes aizsardzība, juridiskas, psiholoģiskas un vajadzības gadījumā finansiālas palīdzības sniegšana, dažādu informēšanas kanālu pieejamība, ātras reaģēšanas sistēmas u. c.);
- H. tā kā vairākums dalībvalstu ir ratificējušas ANO Pretkorupcijas konvenciju, kas par obligātu pienākumu nosaka trauksmes cēlēju atbilstīgu un efektīvu aizsardzību;
- I. tā kā trauksmes cēlēji sniedz svarīgu informāciju, kas palīdz cīņā pret organizēto noziedzību un publiskā sektorā notikušas korupcijas gadījumu izmeklēšanā;
- J. tā kā trauksmes cēlējiem ir īpaši svarīga nozīme korupcijas un krāpšanas atklāšanā un ziņošanā par to, jo noziedzīgajās darbībās tieši iesaistītās personas aktīvi centīsies tās slēpt no jebkādiem oficiāliem ziņošanas mehānismiem;
- K. tā kā ir svarīga uz pārredzamības un godīguma principiem balstīta trauksmes cēlēju darbība; tā kā tādēļ trauksmes cēlēju aizsardzība būtu jāgarantē ar tiesību aktiem un jānostiprina visā ES, bet tikai tad, ja to darbības mērķis ir aizsargāt sabiedrības intereses, rīkojoties godprātīgi un saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas jurisprudenci;

- L. tā kā iestādēm nebūtu jāierobežo vai jāmazina trauksmes cēlēju un žurnālistu spēja dokumentēt un izpaust informāciju par nelegālām, pretlikumīgām vai kaitnieciskām darbībām, kad šīs informācijas godprātīga izpaušana sabiedrības interesēs ir prioritāte;
- M. tā kā kopš 2014. gada 1. janvāra saskaņā ar Civildienesta noteikumu 22.a, 22.b un 22.c pantu visām ES iestādēm ir pienākums ieviest iekšējos noteikumus to trauksmes cēlēju aizsardzībai, kuri ir ES iestādēs strādājoši ierēdņi, un darba grupa, kas izveidota pie starpiestāžu Sagatavošanas komitejas ar Civildienesta noteikumu saistītu jautājumu risināšanai un kas nodarbojas ar trauksmes cēlēju aizsardzību, vēl nav pabeigusi savu darbu; tā kā, lai ieviestu uz iepriekšējas pieredzes balstītu paraugpraksi, minētajai darba grupai būtu arī jāizvērtē to trauksmes cēlēju situācija, kuriem iestādēs ir nācies saskarties ar negatīvām sekām; tā kā šajos iekšējos noteikumos ir jāņem vērā dažādu Civildienesta noteikumos paredzēto kategoriju vadības struktūra un specifiskās iezīmes;
- N. tā kā dalībvalstu līmenī trauksmes cēlēju aizsardzība nav ne īstenota visās dalībvalstīs, ne saskaņota un tas nozīmē, ka, pat ja tiek apdraudētas Eiropas Savienības finanšu intereses, trauksmes cēlējiem var būt personīgā un profesionālā ziņā riskanti sniegt Parlamentam informāciju par pārkāpumiem; tā kā par pārkāpumiem netiek ziņots tieši tāpēc, ka cilvēki baidās no tā, kas ar viņiem varētu notikt aizsardzības trūkuma dēļ, un viņi uzskata, ka šajā sakarībā nekas netiks darīts, un tādējādi tiek nodarīts kaitējums ES finanšu interesēm;
- O. tā kā ir jānodrošina, ka par jebkādu vēršanos pret trauksmes cēlējiem tiek piemērots atbilstīgs sods;
- P. tā kā 2013. gada 23. oktobra rezolūcijā Parlaments aicināja Komisiju līdz 2013. gada beigām iesniegt tiesību akta priekšlikumu, ar kuru tiktu izveidota efektīva un vispusīga Eiropas trauksmes cēlēju aizsardzības programma publiskajā un privātajā sektorā, lai aizsargātu tos, kuri atklāj neefektīvu pārvaldību un pārkāpumus un ziņo par valsts un pārrobežu līmeņa korupciju, kas skar Eiropas finanšu intereses; tā kā Parlaments turklāt arī aicināja dalībvalstis ieviest trauksmes cēlēju atbilstīgu un efektīvu aizsardzību;
- Q. tā kā ES likumdevējs jau ir paredzējis trauksmes cēlēju aizsardzību nozaru instrumentos, tostarp Direktīvā 2013/30/ES par to darbību drošumu, kas saistītas ar naftas un gāzes nozares darbībām jūrā, Regulā (ES) Nr. 596/2014 par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, Direktīvā (ES) 2015/849 par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu vai teroristu finansēšanu un Regulā (ES) Nr. 376/2014 par ziņošanu attiecībā uz atgadījumiem;
- R. tā kā trauksmes cēlēju aizsardzība Savienībā ir kļuvusi par vēl steidzamāk risināmu jautājumu, jo Komerccioslāpumu direktīva ierobežo trauksmes cēlēju tiesības un tai var būt neaplānoti atturoša ietekme uz tiem, kas vēlas ziņot par pārkāpumiem saistībā ar Savienības finansējumu, no kura labumu guvuši atsevišķi uzņēmumi;
- S. tā kā svarīgu darbu jau ir paveikušas tādas starptautiskās organizācijas kā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) un Eiropas Padome, kas ir izstrādājušas ieteikumus par trauksmes cēlēju aizsardzību;
- T. tā kā saskaņā ar ESAO sniegto informāciju vairāk nekā trešdaļai organizāciju, kas ir ieviesušas ziņošanas mehānismu, nebija rakstiski dokumentētas politikas par ziņotāju aizsardzību pret represijām vai tās par šādu politiku nebija informētas;

- U. tā kā tādas nevalstiskas organizācijas kā *Transparency International*, *Whistleblowing International Network* un citas arī ir izstrādājušas starptautiskus principus attiecībā uz tiesību aktiem trauksmes celšanas jomā, kam vajadzētu kalpot kā iedvesmas avotam ES iniciatīvām šajā jautājumā;
- V. tā kā izmeklēt ES iedzīvotāju sūdzības par administratīvām kļūmēm ES iestādēs nepārprotami ir Eiropas Ombuda biroja kompetencē, bet pašam birojam nav nekādas lomas attiecībā uz trauksmes cēlēju aizsardzību dalībvalstīs;
- W. tā kā Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu un Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības jaunākajā versijā, kas ir spēkā kopš 2014. gada 1. janvāra, ir iekļauti vairāki noteikumi par trauksmes celšanu;
- X. tā kā trauksmes cēlēju aizsardzība ir būtiska, lai aizsargātu sabiedrisko labumu un Savienības finanšu intereses un veicinātu publisku pārskatatbildību un godīgumu gan publiskās, gan privātās iestādēs;
- Y. tā kā daudzās jurisdikcijās un jo īpaši privātajā sektorā darba ņēmēji ir pakļauti prasībai par konfidencialitātes ievērošanu attiecībā uz noteiktu informāciju un tas nozīmē, ka trauksmes cēļiem var piemērot disciplinārsodus par to, ka viņi šo informāciju ir izplatījuši ārpus savas organizācijas,
1. pauž nožēlu par to, ka Komisija līdz šim vēl nav iesniegusi nevienu tiesību akta priekšlikumu, ar kuru tiktu noteikts Eiropas trauksmes cēlēju aizsardzības minimuma līmenis;
 2. mudina Komisiju nekavējoties iesniegt tiesību akta priekšlikumu, ar ko tiktu izveidota efektīva un vispusīga Eiropas trauksmes cēlēju aizsardzības programma, kurā tiktu iekļauti mehānismi uzņēmumiem, publiskām struktūrām un bezpeļņas organizācijām, un jo īpaši aicina Komisiju iesniegt šo tiesību akta priekšlikumu līdz šī gada beigām, tādējādi trauksmes cēlēju aizsardzību paredzot kā daļu no nepieciešamajiem pasākumiem Savienības finanšu intereses apdraudošas krāpšanas novēršanā un apkarošanā, lai nodrošinātu efektīvu un līdzvērtīgu aizsardzību dalībvalstīs un visās Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās;
 3. uzskata, ka trauksmes cēļiem ir būtiska nozīme, palīdzot dalībvalstīm un ES iestādēm un struktūrām novērst un risināt jebkādus godprātības principa pārkāpumus un varas ļaunprātīgu izmantošanu, kas apdraud vai pārkāpj sabiedrības veselību un drošību, finanšu integritāti, ekonomiku, cilvēktiesības, vidi vai tiesiskumu Eiropas un valstu līmenī vai kas izraisa bezdarbu, ierobežo vai kropļo godīgu konkurenci un mazina pilsoņu uzticēšanos demokrātiskajām iestādēm un procesiem; uzsver, ka šajā sakarībā trauksmes cēļi ārkārtīgi lielā mērā sekmē publisko iestāžu demokrātisko kvalitāti un uzticēšanos tām, padarot tās tieši atbildīgas pilsoņu priekšā un pārredzamākas;
 4. norāda, ka ES Pamattiesību hartā garantēto un valstu tiesību aktos paredzēto tiesību juridiskā aizsardzība būtu jānodrošina gan trauksmes cēļiem, gan iesaistītajām publiskajām struktūrām vai iestādēm;
 5. atgādina, ka dalībvalstīm kā pirmajām ES līdzekļu saņēmējām ir pienākums pārbaudīt to izlietošanas likumību;

6. norāda, ka tikai dažas dalībvalstis ir ieviesušas pietiekami progresīvas trauksmes cēlēju aizsardzības sistēmas; aicina dalībvalstis, kas vēl nav ieviesušas valsts tiesību aktos trauksmes cēlēju aizsardzības principus, to pēc iespējas drīzāk izdarīt;
7. aicina dalībvalstis panākt pretkorupcijas noteikumu īstenošanu un vienlaikus pienācīgi ievērot Eiropas un starptautiskos standartus un vadlīnijas attiecībā uz trauksmes cēlēju aizsardzību valstu tiesību aktos;
8. pauž nožēlu par to, ka daudzas dalībvalstis nav ieviesušas īpašus noteikumus par trauksmes cēlēju aizsardzību, neraugoties uz būtisko nepieciešamību aizsargāt trauksmes cēlētus korupcijas novēršanā un apkarošanā un neraugoties uz to, ka ANO Pretkorupcijas konvencijas 33. pantā ir iekļauts ieteikums par trauksmes cēlēju aizsardzību;
9. uzsver, ka trauksmes celšana saistībā ar Savienības finanšu interesēm ir ļaunprātīgas rīcības, tostarp korupcijas, krāpšanas, interešu konflikta, izvairīšanās no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanas, nelegāli iegūtu līdzekļu legalizēšanas, organizētās noziedzības iefiltrēšanās un jebkādu šādu darbību slēpšanas, izpaušana un ziņošana par to;
10. uzskata, ka ir jāveicina ētikas kultūra, kas palīdzēs nodrošināt to, ka pret trauksmes cēlējiem netiks izvērsti pretpasākumi un viņiem nenāksies saskarties ar iekšējiem konfliktiem;
11. atkārtoti norāda, ka trauksmes cēlējiem ir jāinformē par pārkāpumiem, kas skar ES finanšu intereses, kā arī to, ka trauksmes cēlējiem vienmēr būtu jāsadarbojas, daloties informācijā ar kompetentajām ES iestādēm;
12. atkārtoti norāda, ka sensitīva informācija trauksmes cēlējiem bieži vien ir vieglāk pieejama nekā nepiederošām personām un tādēļ viņi var vairāk saskarties ar negatīvām sekām profesionālajā karjerā vai apdraudējumu personiskajai drošībai, kurai ir paredzēta aizsardzība ES Pamattiesību hartas 6. pantā;
13. uzsver, ka trauksmes celšanas definīcijā ietilpst to personu aizsardzība, kas izpauž informāciju, pamatoti uzticoties tam, ka šī informācija izpaušanas brīdī ir patiesa, un šī aizsardzība attiecas arī uz tām personām, kuras, to neapzinādamās, sniedz neprecīzu informāciju;
14. uzsver pētnieciskās žurnālistikas nozīmi un aicina Komisiju nodrošināt to, lai tās priekšlikumā pētnieciskajiem žurnālistiem tiek piemērota tāda pati aizsardzība kā trauksmes cēlējiem;
15. norāda, ka ir jāizveido neatkarīga ES struktūra, kura nodarbotos ar informācijas vākšanu, konsultāciju sniegšanu un informācijas nosūtīšanu, kurai būtu biroji dalībvalstīs, kura varētu saņemt ziņojumus par pārkāpumiem un kurai ir būtu pietiekami budžeta līdzekļi, attiecīgas kompetences un atbilstīgi speciālisti, lai palīdzētu iekšējiem un ārējiem trauksmes cēlējiem, izmantot pareizos informācijas kanālus, izpaužot informāciju par iespējamiem pārkāpumiem, kas skar Savienības finanšu intereses, vienlaikus aizsargātu viņu konfidencialitāti un piedāvātu nepieciešamo atbalstu un konsultācijas; pirmajā posmā tās darbam būtu galvenokārt jābalstās uz saņemtās informācijas uzticamu pārbaudi;
16. prasa ES iestādēm sadarbībā ar visām atbilstīgajām valstu iestādēm ieviest un īstenot visus

nepieciešamos pasākumus, lai aizsargātu informācijas avotu konfidencialitāti un tādējādi nepieļautu nekādas diskriminējošas darbības vai draudus;

17. atzinīgi vērtē Eiropas Ombuda 2014. gadā pieņemto lēmumu sākt pašiniciatīvas izmeklēšanu attiecībā uz to, kā ES iestādēs notiek trauksmes cēlēju aizsardzība, un šīs izmeklēšanas ārkārtīgi pozitīvos rezultātus; prasa ES iestādēm un citām struktūrām, kas vēl nav piemērojušas minētās izmeklēšanas noslēgumā izstrādātās vadlīnijas, to nekavējoties darīt;
18. prasa ES iestādēm veicināt izpratni par neaizsargāto trauksmes cēlēju nopietnajām bažām; tādēļ mudina Komisiju izstrādāt vispusīgu rīcības plānu šā jautājuma risināšanai;
19. prasa līdz brīdim, kamēr nav dibināta 4. punktā minētā neatkarīgā ES iestāde, izveidot Parlamentā īpašu nodaļu ar informācijas novades kanāliem un īpašām struktūrām (piemēram, uzticības tālruņiem, tīmekļa vietnēm, kontaktpunktiem), kas saņemtu no trauksmes cēlējiem informāciju saistībā ar Savienības finanšu interesēm un arī sniegtu viņiem konsultācijas un palīdzētu aizsargāties pret iespējamiem pretpasākumiem;
20. prasa izveidot tīmekļa vietni, kurā varētu iesniegt sūdzības; uzsver, ka būtu jānodrošina tīmekļa vietnes pieejamība sabiedrībai un datu anonimitāte;
21. prasa Komisijai izstrādāt skaidru tiesisko regulējumu, kas garantē, ka tie, kuri izpauž informāciju par nelegālām vai neētiskām darbībām, tiek aizsargāti no pretpasākumiem vai kriminālvajāšanas;
22. prasa Komisijai iesniegt konkrētus priekšlikumus par pilnīgas aizsardzības nodrošināšanu tiem, kuri sniedz informāciju par nelikumībām un pārkāpumiem, un izstrādāt vispusīgu plānu attiecībā uz to, kā kavēt līdzekļu pārvešanu uz valstīm ārpus ES, kuras aizsargā korumpētu personu anonimitāti;
23. norāda uz nepieciešamību nodrošināt ziņošanas mehānismu pieejamību, drošību un drošumu un trauksmes cēlēju apgalvojumu profesionālu izmeklēšanu;
24. aicina Komisiju un Eiropas Prokuratūru, ja tai pēc izveides tiks piešķirtas šādas pilnvaras, izveidot efektīvus saziņas kanālus starp attiecīgajām pusēm, kā arī ieviest procedūras, lai uzņemtu un aizsargātu trauksmes cēlētus, kuri sniedz informāciju par pārkāpumiem, kas saistīti ar Savienības finanšu interesēm, un izveidot trauksmes cēlēju vienotu darba protokolu;
25. aicina visas ES iestādes un struktūras veikt nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu trauksmes cēlēju atzīšanu, ņemšanu vērā un cienīšanu visos gadījumos, kuri viņus skar vai ir skāruši un kurus par tādiem atzinusi Eiropas Savienības Tiesa, un norāda, ka šis noteikums būtu jāpiemēro ar atpakaļejošu spēku; turklāt aicina publiski un vispusīgi ziņot par nolēmumiem, kas attiecas uz visu iestādi kopumā;
26. aicina Komisiju un dalībvalstis sniegt Parlamentam visu informāciju, kas saņemta no trauksmes cēlējiem un attiecas uz Savienības finanšu interesēm, un iekļaut gada darbības pārskatos nodaļu par trauksmes cēlēju brīdinājumiem un saistībā ar tiem veiktajiem pasākumiem; prasa rīkoties EP līmenī, lai konstatētu to, cik precīza ir informācija, un veiktu atbilstīgus pasākumus;

27. aicina Komisiju veikt publisku apspriešanos, lai uzzinātu ieinteresēto personu viedokli par ziņošanas mehānismiem un valsts līmenī īstenoto procedūru iespējamiem trūkumiem; publiskās apspriešanās rezultāti būs vērtīgs ieguldījums, kas palīdzēs Komisijai sagatavot gaidāmo priekšlikumu par trauksmes cēlējiem;
28. aicina neatkarīgo ES struktūru un, kamēr tā vēl nav izveidota, Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) sagatavot un publiskot ikgadēju ziņojumu par trauksmes cēlēju aizsardzības novērtēšanu Eiropas Savienībā;
29. turklāt aicina Revīzijas palātu iekļaut gada pārskatos atsevišķu sadaļu par trauksmes cēlēju nozīmi Savienības finanšu interešu aizsardzībā;
30. aicina ES aģentūras izstrādāt rakstisku politikas dokumentu par ziņotāju aizsardzību no represijām;
31. atzinīgi vērtē to, ka Parlaments, Komisija, Eiropas Savienības Padome, Eiropas Savienības Tiesa, Eiropas Revīzijas palāta, Eiropas Ārējās darbības dienests, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, Reģionu komiteja, Eiropas Ombuds un Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs saskaņā ar Civildienesta noteikumu 22.a, 22.b un 22.c pantu ir ieviesuši iekšējos noteikumus trauksmes cēlēju aizsardzībai; mudina visas iestādes nodrošināt to, lai to pieņemtie iekšējie noteikumi par trauksmes cēlēju aizsardzību ir stabili un vispusīgi;
32. mudina dalībvalstis izstrādāt datus, etalonus un rādītājus ar trauksmes cēlējiem saistītām politikas nostādņēm gan publiskajā, gan privātajā sektorā;
33. atgādina, ka Komisijas Īstenošanas direktīvā 2015/2392 ir noteiktas ziņošanas procedūras, dokumentēšanas prasības un trauksmes cēlēju aizsardzības pasākumi; uzsver, ka ir svarīgi garantēt to, lai trauksmes cēlēji varētu ziņot par pārkāpumiem konfidenciali un lai pienācīgi un pilnīgi tiktu aizsargāta viņu anonimitāte, tostarp arī digitālā vidē, bet pauž nožēlu par to, ka tā ir viens no nedaudzajiem nozaru tiesību aktiem, kuros ir ietverti noteikumi par trauksmes cēlējiem;
34. mudina Komisiju izvērtēt paraugpraksi, ko sniedz trauksmes cēlēju programmas, kuras jau ir ieviestas daudzās valstīs visā pasaulē; vērš uzmanību uz to, ka dažās jau ieviestajās sistēmās trauksmes cēlējiem tiek piedāvāta finansiāla atlīdzība (piemēram, procentuāla daļa no piemērotajām sankcijām); uzskata — kaut arī saistībā ar šo ir jānodrošina rūpīga pārvaldība, lai izvairītos no iespējamām ļaunprātīgām darbībām, šāda atlīdzība var būt svarīgs ienākumu avots personām, kas trauksmes celšanas dēļ ir zaudējušas darbu;
35. aicina dalībvalstis neparedzēt trauksmes cēlējiem kriminālatbildību par to, ka viņi ir izpaušuši informāciju par nelikumīgām darbībām vai pārkāpumiem, kas kaitē ES finanšu interesēm;
36. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.

PASKAIDROJUMS

Budžeta kontroles komitejas darbā trauksmes cēlēju nozīmei jau daudzus gadus ir piešķirta īpaša vērtība. 2011. gadā komiteja pasūtīja pētījumu „Korupcija un interešu konflikts Eiropas iestādēs — trauksmes cēlēju darbības efektivitāte”, kurā tika iekļauta virkne ieteikumu par ES struktūru darbinieku tiesībām un pienākumiem šajā jomā.

Komitejai ir svarīgi ne tikai ES struktūru darbinieki, kas ziņo par pārkāpumiem, bet arī ārēji trauksmes cēlēji. Pārskatītajos ES civildienesta noteikumos ir paredzēta trauksmes cēlēju aizsardzība, bet pārējo trauksmes cēlēju aizsardzība, ja tāda vispār tiek nodrošināta, ir atkarīga no attiecīgās valsts tiesību aktiem. Stāvoklis katrā dalībvalstī atšķiras. Tādēļ ir nepieciešams likumdošanas instruments un neatkarīga Eiropas iestāde, kas gadījumos, kad tiek skartas Savienības finanšu intereses, aizsargā arī ārējos trauksmes cēlējus.

Tiesa, trauksmes cēlējiem ir svarīga nozīme, novēršot pārkāpumus kopumā, ne tikai tos, kas ir nepastarpināti saistīti ar Savienības finanšu interesēm. Referents uzskata, ka arī trauksmes cēlēju aizsardzība būtu jāaplūko plašāk. Referents ir informēts par iniciatīvām, kurās Komisijai tiek prasīts, jo īpaši pamatojoties uz LESD 151. pantu un 153. panta 2. punkta b) apakšpunktu, izstrādāt tiesību akta priekšlikumu, tādējādi nodrošinot trauksmes cēlējiem, vismaz darbiniekiem, plašāku aizsardzību.

Ar šo ziņojumu nekādā veidā netiek mēģināts likt šķēršļus šādām plašākām iniciatīvām. Ziņojumam ir atšķirīgs tiesiskais pamats un darbības joma, bet trauksmes celšanas definīcija un galvenie aizsardzības instrumenti var palīdzēt stiprināt plašāku tiesību aktu priekšlikumu pamatu.

21.10.2016

KONSTITUCIONĀLO JAUTĀJUMU KOMITEJAS ATZINUMS

Budžeta kontroles komitejai

par trauksmes cēlēju nozīmi ES finanšu interešu aizsardzībā
(2016/2055(INI))

Atzinuma sagatavotājs: *Morten Messerschmidt*

IEROSINĀJUMI

Konstitucionālo jautājumu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Budžeta kontroles komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. uzskata, ka trauksmes cēlējiem ir būtiska nozīme, palīdzot dalībvalstīm un ES iestādēm un struktūrām novērst un risināt jebkādas godprātības principa pārkāpumus un varas ļaunprātīgu izmantošanu, kas apdraud vai pārkāpj sabiedrības veselību un drošību, finanšu integritāti, ekonomiku, cilvēktiesības, vidi vai tiesiskumu Eiropas un valstu līmenī vai kas izraisa bezdarbu, ierobežo vai kropļo godīgu konkurenci un mazina pilsoņu uzticēšanos demokrātiskajām iestādēm un procesiem; uzsver, ka šajā sakarībā trauksmes cēlēji ārkārtīgi lielā mērā sekmē publisko iestāžu demokrātisko kvalitāti un uzticēšanos tām, padarot tās tieši atbildīgas pilsoņu priekšā un pārredzamākas;
2. norāda, ka Eiropas Pamattiesību hartā garantēto un valstu tiesību aktos paredzēto tiesību juridiskā aizsardzība jānodrošina gan trauksmes cēlējiem, gan iesaistītajām publiskajām struktūrām vai iestādēm;
3. atgādina — Civildienesta noteikumu 22. panta c) punkts paredz, ka ES iestādēm ir jāievieš iekšējie noteikumi par trauksmes cēlējiem, paredzot aizsardzību personām, kas ziņo par iespējamiem pārkāpumiem, kā arī viņu tiesību un interešu aizsardzību, un jānodrošina aizsardzības un novēršanas politikas nostādnes, kā arī pienācīgi līdzekļi pret iespējamu pretdarbību, ko varētu izvērst trauksmes cēlēju darbavieta;
4. pauž nožēlu, ka ne visas ES iestādes un struktūras ir pieņēmušas šādus noteikumus; tādēļ aicina tās nekavējoties pieņemt un piemērot šos noteikumus, lai aizsargātu trauksmes cēlējus;
5. atgādina, ka dalībvalstīm kā pirmajām ES līdzekļu saņēmējām ir pienākums pārbaudīt to izlietošanas likumību;

6. uzskata, ka ir jāveicina ētikas kultūra, kas palīdzēs nodrošināt to, ka pret trauksmes cēlējiem netiks izvērsti pretpasākumi un viņiem nenāksies saskarties ar iekšējiem konfliktiem;
7. ņem vērā to, ka Komisija savā ES pretkorupcijas ziņojumā ir norādījusi — lai gan dalībvalstu rīcībā ir lielākā daļa no nepieciešamajiem pretkorupcijas tiesiskajiem instrumentiem un iestādēm, sasniegtie rezultāti visā ES nav apmierinoši; tādēļ aicina dalībvalstis veikt konkrētus pasākumus, lai nodrošinātu šo instrumentu un iestāžu pienācīgu kapacitāti un uzlabotu to efektivitāti; ar bažām norāda, ka pretkorupcijas noteikumi ne vienmēr tiek aktīvi īstenoti, sistēmiskās problēmas ne vienmēr tiek risinātas pietiekami efektīvi, attiecīgajām iestādēm ne vienmēr pietiek kapacitātes panākt noteikumu īstenošanu, konkrētie rezultāti joprojām ne tuvu nelīdzinās deklarētajiem nodomiem un bieži vien, šķiet, trūkst patiesas politiskās gribas likvidēt korupciju; tādēļ aicina dalībvalstis panākt pretkorupcijas noteikumu īstenošanu un vienlaikus pienācīgi ievērot Eiropas un starptautiskos standartus un vadlīnijas attiecībā uz trauksmes cēlēju aizsardzību valstu tiesību aktos;
8. aicina Komisiju veikt leģislatīvu darbību, lai uzlabotu pārredzamību, nodrošināt dokumentu pilnīgu pieejamību un cīnīties pret korupciju, tostarp ar mafiju saistītām darbībām; uzskata, ka ir būtiski izstrādāt normatīvo regulējumu tā, lai ar to tiktu stiprināta naudas plūsmu labāka pārredzamība un izsekošana, jo īpaši saistībā Eiropas līdzekļiem, tostarp izmantojot galīgās revīzijas, lai pārbaudītu, vai līdzekļi ir izlietoti pareizi;
9. pauž nožēlu par to, ka daudzām dalībvalstīm vēl ir jāievieš īpaši noteikumi par trauksmes cēlēju aizsardzību, neraugoties uz būtisko nepieciešamību aizsargāt trauksmes cēljus korupcijas novēršanā un apkarošanā un neraugoties uz to, ka ANO Pretkorupcijas konvencijas 33. pantā ir iekļauts ieteikums par trauksmes cēlēju aizsardzību;
10. atgādina, ka Komisijas Direktīvā 2015/2392 ir noteiktas ziņošanas procedūras, dokumentēšanas prasības un trauksmes cēlēju aizsardzības pasākumi; uzsver, ka ir svarīgi garantēt, lai trauksmes cēlēji varētu ziņot par pārkāpumiem konfidenciali un lai pienācīgi un pilnīgi tiktu aizsargāta viņu anonimitāte, tostarp arī digitālā vidē, bet pauž nožēlu par to, ka tā ir viena daļa no dažiem nozaru tiesību aktiem, kuros ir ietverti noteikumi par trauksmes cēlējiem;
11. aicina Komisiju izveidot ES tiesisko regulējumu par trauksmes cēlēju aizsardzību, lai uzlabotu viņu aizsardzību dalībvalstīs;
12. mudina Komisiju izvērtēt paraugpraksi, ko sniedz trauksmes cēlēju programmas, kuras jau ir ieviestas daudzās valstīs visā pasaulē; vērš uzmanību uz to, ka dažās jau ieviestajās sistēmās trauksmes cēlējiem tiek piedāvāts finansiāls atalgojums (piemēram, procentuāla daļa no piemērotajām sankcijām); uzskata — kaut arī saistībā ar šo ir jānodrošina rūpīga pārvaldība, lai izvairītos no iespējamām ļaunprātīgām darbībām, šāds atalgojums var būt svarīgs ienākumu avots personām, kas trauksmes celšanas dēļ ir zaudējušas darbu;
13. aicina dalībvalstis neparedzēt trauksmes cēlējiem kriminālatbildību par to, ka viņi ir izpaušuši informāciju par nelikumīgām darbībām vai pārkāpumiem, kas kaitē ES finanšu interesēm;
14. pauž nožēlu, ka Komisija no ziņojuma par korupciju dalībvalstīs ir nolēmusi izņemt

nodaļu par ES iestādēm, un attiecīgi aicina Komisiju nodaļu par šo svarīgo jautājumu atkal iekļaut ziņojumā;

15. aicina visas ES iestādes ņemt vērā Ombuda 2014. gada 24. jūlija pašiniciatīvas ziņojumu, kurš izstrādāts saskaņā ar jauno Civildienesta noteikumu 22. panta c) apakšpunktu un kurā visas ES struktūras tiek aicinātas ieviest brīdināšanas mehānismus ētikas jomā un pieņemt tiesisko regulējumu trauksmes celšanas jomā, tieši pamatojoties uz iekšējiem Ombuda biroja noteikumiem; atkārtoti pauž apņemšanos šādi rīkoties;
16. aicina Komisiju un dalībvalstis izstrādāt un ieviest konkrētas politikas nostādnes un programmas, lai veicinātu izpratni par trauksmes cēlēju sociālo nozīmi saistībā ar godprātības principa ievērošanas nodrošināšanu, pamattiesību un tiesiskuma pārkāpumu atklāšanu un izvairīšanos no varas ļaunprātīgas izmantošanas sabiedrībā;
17. prasa izveidot pieejamus, drošus un tiešus saziņas kanālus, kas sniegtu iespēju dalīties informācijā par iespējamiem pārkāpumiem, kuri ietekmē ES finanšu intereses, vienlaikus nodrošinot konfidencialitāti gadījumos, kas saistīti ar šādu informāciju un trauksmes cēlējiem;
18. uzskata — lai izvairītos no jebkādiem interešu konfliktiem, kas varētu pasliktināt sabiedrības iespaidu par ES iestādēm, Komisijai būtu ātri jāpārskata Komisāru rīcības kodekss, palielinot tā pārredzamību un pielāgojot to Līguma noteikumiem.

**ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS**

Pieņemšanas datums	20.10.2016
Galīgais balsojums	+: 17 -: 1 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Mercedes Bresso, Pascal Durand, Danuta Maria Hübner, Diane James, Ramón Jáuregui Atondo, Jo Leinen, György Schöpflin, Pedro Silva Pereira, Barbara Spinelli, Kazimierz Michał Ujazdowski
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Isabella Adinolfi, Max Andersson, Gerolf Annemans, Charles Goerens, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Jiří Pospíšil
Aizstājēji (200. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Csaba Sógor

ATBILDĪGĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	9.1.2017
Galīgais balsojums	+: 21 -: 0 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Inés Ayala Sender, Ryszard Czarnecki, Dennis de Jong, Martina Dlabajová, Luke Ming Flanagan, Jens Geier, Ingeborg Gräßle, Verónica Lope Fontagné, Dan Nica, Georgi Pirinski, Petri Sarvamaa, Claudia Schmidt, Bart Staes, Tomáš Zdechovský
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Brian Hayes, Cătălin Sorin Ivan, Benedek Jávor, Julia Pitera, Miroslav Poche, Patricija Šulin
Aizstājēji (200. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Clare Moody